

עבודה בגינה בשנת השמיטה

הרב רמי ברכיהו שליט"א, טלמון

מבוא

1. ארבע מלאכות אסורות מהתורה בשנת השמיטה והם: זריעה זמירה קצירה ובצירה. ויש אומרים אף חרישה. מכנה משותף של מלאכות הזריעה והזמירה - גידול העץ. מכנה משותף לבצירה וקצירה השימוש ביבול.
2. שאר המלאכות הקשורות בעצים וביבול אסורים מדרבנן. בגמרא (מו"ק) למדו שאיסורי דרבנן מותרים לאוקומי אילנא. לכן השקיה ריסוס דישון כיסוח וכדומה לא נאסרו אם המגמה היא קיום העץ או הפירות.
3. יש להיערך באופן נכון עוד לפני שנת השמיטה כך שבשנת השמיטה ימעט כמה שאפשר במלאכות בגינה.
4. בכל הנוגע לסעיפים לקמן נכון להיוועץ גם במומחה, איש מקצוע נאמן, המבין בגידול והחזקה של גינות נוי ויכול לתת עיצה טובה כיצד להחזיק את הגינות בשנת השמיטה במינימום פעולות ומלאכות באופן שהגינות יחזיקו מעמד בשנת השמיטה.

1. השקיה:

1. השקיה לצורך קיום הצמחים – מותרת בשנת השמיטה. לכן מותר להשקות בכמות המספקת לקיום הצמחים בלבד ולא בכמות המיועדת לתוספת צימוח. לגבי השקיית דשא מהסוג הקיים בגינות בטלמון יש להשקות את הדשא בשנת השמיטה גם בימות הקיץ - פעם בשבוע למשך שעה וחצי או פעמיים בשבוע למשך שלושת רבעי השעה.
2. השקיית צמחים אחת לחמישה ימים בין שלוש לארבע שעות לערך.
3. וורדים שרגישים למחסור במים יש להשקותם בהתאם ולא להמתין עד להופעת סימני יובש.

2. דישון

1. יש לדשן את הגינות לפני שנת השמיטה במיני דשנים שיש בהם תהליך איטי של שחרור הדשן. דישון באפן שכזה, לדעת מומחים, מספיק לכל השנה כולה ואין צורך לחזור ולדשן שוב בקיץ בשנת השמיטה.

3. טיפול בעשביה

1. בשנת השמיטה אסור לנקש עשבים משטח הגינה שכן יש בזה משום עידור הקרקע והוי מלאכת חרישה.
2. במקום שיש חשש למזיקים או לשריפות יש לטפל בזה בסדר הבא: ריסוס, במקום שיש חשש שהריסוס יפגע בעצי פרי או בנוי, יש לעקור את העשביה ביד. אין להשתמש לצורך כך במעדר או כלי דומה.

4. גיזום עצים

1. גיזום אסור בשנת השמיטה אלא אם הוא לצורך קיום העץ. במקרה זה מותר לגזום את העץ בשינוי הניכר.
2. גיזום שמטרתו לשמור על צורה קיימת כגון גדר חיה וכדומה – מותר בשנת השמיטה.
3. גיזום גדר חיה צעירה שעדיין איננה מלאה והגיזום בהכרח גורם לצמיחה – אסור.

4. גיזום עצים לצורך סכך מותר – דהוי לצורך מצוה. ויש לגזום באופן שיהא ניכר שאין כוונה להואיל לצמח, כגון בהשארת זיזים וכדומה.
5. מותר לגזום ענפים המהוים מכשול לרבים או שקרובים לחוטי חשמל באופן שיהא ניכר שאין הגיזום לתועלת האילן וצמיחתו.
6. גיזום עצי פרי שמטרתו מניעת נזק כגון ענפים הנגועים במחלה או ענפים שבורים – מותר.

5. כיסוח

1. כיסוח הדשא מותר כאשר מטרת הכיסוח היא לא הצמחת דשא נוסף אלא שמירה על גובה רצוי.
2. לכן, יש לכסח את הדשא בשנת השמיטה באופן רגיל. ולהשתמש במכסחת בכיסוח גבוה כדי לא להגיע לשורשים שכן כיסוח השורשים בהכרח גורם להצמחת הדשא.
3. מטעם זה יש להזהר שלא להגיע למצב בו לא כוסח הדשא זמן רב, שכן במקרה זה ישנו חשש שהכיסוח יגע בשורשים ויביא בהכרח למצב של הצמחת הדשא ולא לשמירת גובהו.
4. מותר לטפל בקצוות הדשא לשמירת צורתו.
5. אין לבצע יישור שטח מילוי שקעים איורור ודילול בשטח הדשא.
6. מותר לקטוף פרחים או ענפים משיחי בשמים כדי להריח בהם.
7. ענף שהתחיל להשבר מותר לסמכו אך לא לאחות עם העץ מחדש.

6. טיפול בעציצים

1. כל העציצים המונחים על גבי קרקע (הן על גבי קרקע אדמה והן על גבי אריחי ריצוף) נחשבים לעציץ נקוב ודינו כדין גינות נוי.
2. הוא הדין בעציץ נקוב מוגבה, שאין האויר נחשב להפסק בינו לבין הקרקע. במקרה זה אין להעביר את העציץ מהבית החוצה או להניחו על גבי קרקע אפילו במקום מקורה.
3. נקב בקוטר מילימטר נחשב נקוב. נקוב הוא בין אם מנוקב בתחתיתו ובין אם מנוקב במקום השורשים.
4. עציץ שאינו נקוב שאין בו משום איסור מלאכה בשנת השמיטה - הוא עציץ היושב על גבי מצע מנותק העשוי מחומר בלתי חדיר למים ולשורשים כגון יריעות פלסטיק.
5. בנוסף לכך עציץ שאינו נקוב שמותר לטפל בו בשמיטה היינו שנמצא גם בתוך בית היינו מבנה מקורה.

יש להיזהר שלא לקנות פרחים אלא במקומות עם השגחה הלכתית מסודרת.

שנה טובה מבורכת ומתוקה

רמי רחמים ברכיהו